

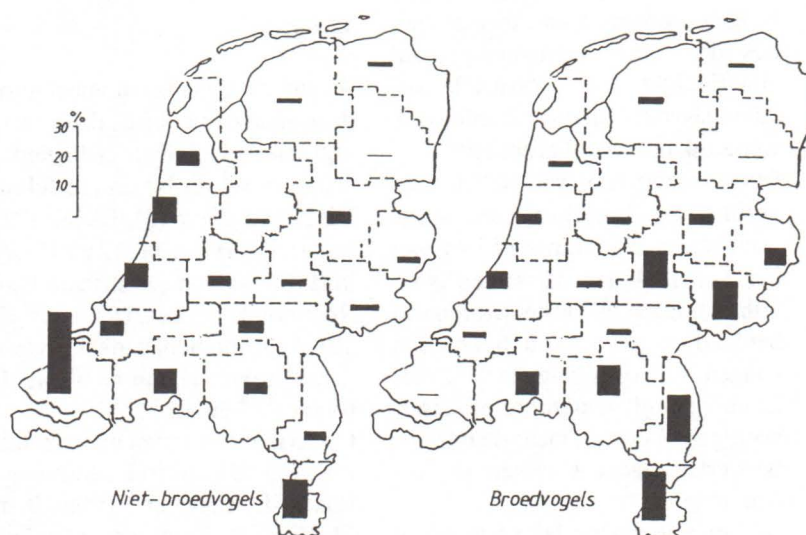
BSP Niet-broedvogels

Als een diesel is het BSP-nb op weg zich een volwaardige plaats temidden van de SOVON-projecten te verwerven. De start was wat aarzelend, maar eenmaal op gang gekomen lijkt het project niet meer te stuiten. We kunnen nog steeds een versnelling in de toename van het aantal waarnemingen melden. Met 13.500 waarnemingen zitten we op meer dan het dubbele t.o.v. het vorige overzicht. Stond voorheen Noord-Holland-Noord eenzaam aan de top, nu zien we een voorhoede ontstaan van een vijftal districten met meer dan 1000 waarnemingen, en verrassend genoeg is Zeeland als voorlopige koploper naar voren gekomen. Andere belangrijke stijgers zijn onder andere Limburg-Zuid, Twente en Brabant -West. Uit vrijwel alle delen van het land zijn inmiddels waarnemingen binnengekomen, en we beginnen van een aantal soorten zo langzamerhand een behoorlijk overzicht te krijgen.

Er blijken onverwacht hoge aantallen van een soort in één kwartblok in één maand waargenomen te kunnen worden.

Enkele opvallende meldingen: meer dan 400 Sneeuwgorzen, 35 Kroon-eenden, 40 Raven, 20 Velduilen, 26 Casarca's, 35 Geelpootmeeuwen, 67 Pestvogels en 60 Temmincks Strandlopers in een kwartblok. Een totaal van 1150 langsvliegende Kraanvogels, 660 (!) Kleine Alken, 50 Ooievaars en 75 Rouwkwikstaarten (terwijl er ook nog 27 ter plaatse zaten) is eveneens spectaculair. Het lijkt wel duidelijk dat sommige soorten zeer geconcentreerd voorkomen. De niet-broedvogelgegevens suggereren wat dit betreft een duidelijk overwicht van de kustdistricten en de Flevopolders, maar ook Overijssel-West en Grote Rivieren gooien hoge ogen.

De IJsvogel is met meer dan 1000 waarnemingen tot nu toe de meest algemene BSP niet-broedvogelsoort. Zo vlak voor het broedseizoen is het interessant om de winterverspreiding van deze soort met de

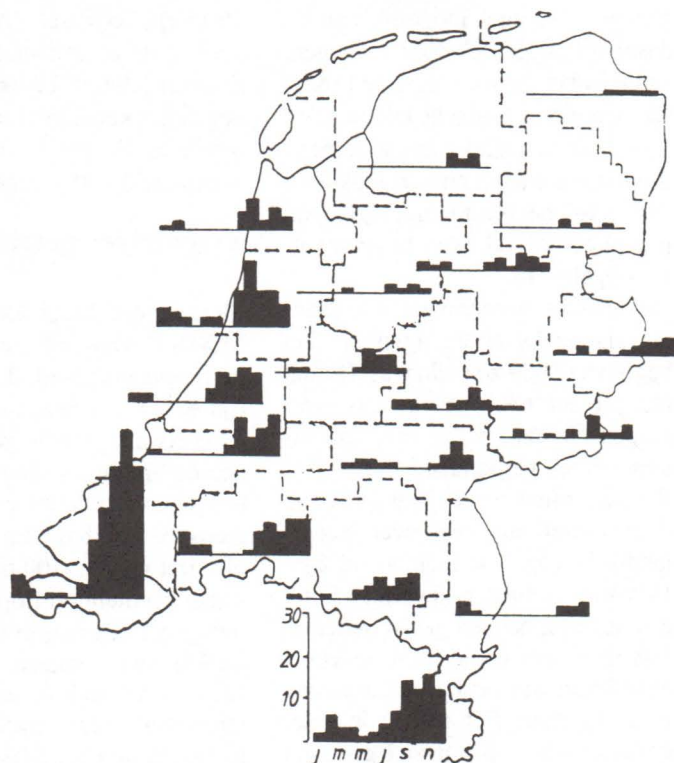

Figuur 1. Procentuele verdeling van het aantal waargenomen IJsvogels. Gegevens niet-broedvogels uit 1989, gegevens broedvogels uit 1989 en 1990.

broedseizoenverspreiding te vergelijken (figuur 1). Het broedvogelkaartje geeft aan dat de zwaartepunten tijdens het broedseizoen gelegen zijn in De Achterhoek, de Zuidoost Veluwe en in Midden- en Zuid Limburg. Als uitgangspunt zijn hier de broedgevallen uit 1989 gebruikt, aangevuld met nieuwe vestigingen uit 1990. De uitbreiding in

1990 heeft met name plaatsgevonden in het westen des lands, zodat ook de binnenduinrand, de Biesbosch en omstreken en Midden Brabant in 1990 belangrijke aantallen herbergden.

De niet-broedvogelverspreiding geeft een heel ander beeld te zien. Deels hangt dit natuurlijk samen

Figuur 2. Aantal gemelde IJsvogels in 1989 per maand. Gegevens uit 1990 nog niet compleet, en derhalve buiten beschouwing gelaten.

met de waarneem-intensiteit en de deelname aan dit project. Het is niet toevallig dat uit de gebieden met de hoogste opbrengst aan formulieren ook de meeste IJsvogels gemeld zijn. Het lijkt er echter op dat de aantallen IJsvogels in die gebieden ook werkelijk opvallend groot zijn.

Door vergelijking van de kaartjes ontstaat het beeld van een westwaardse verschuiving in de loop van het winterhalfjaar. Misschien is de uitbreiding in 1990 in het westen van het land een gevolg van het blijven hangen van overwinteraars? Zuid-Limburg blijft buiten het broedseizoen goed bevolkt, maar de overige bolwerken lijken 's winters te worden verlaten.

In figuur 2, waarin het verloop van het aantal meldingen over het jaar is uitgezet, zien we dat er (met name in het westen van het land) in september een fikse toename van IJsvogelwaarnemingen optreedt. Dit zal deels veroorzaakt worden door het uitzwermen van jonge vogels na het broedseizoen, deels ook door het arriveren van wintergasten uit andere landen. Het in de gaten houden van de winterverspreiding kan van belang zijn bij het bepalen van territoria van deze soort in het broedseizoen. Het is dus zaak om de BSP-nb gegevens zo snel mogelijk aan de desbetreffende DC door te geven, zodat in het daaropvolgende broedseizoen extra aandacht kan worden gegeven aan de plaats waar de soort in de winter is waargenomen. Ook voor de Velduil heeft dit in het afgelopen jaar al een aantal extra broedgevalen opgeleverd.

Opvallend is verder nog dat het aantal IJsvogelwaarnemingen in het begin van 1989 zo klein was. Omdat het project toen pas gestart was, mogen hieraan niet te veel conclusies worden verbonden.

We zijn trouwens benieuwd of er na deze winter nog veel over Nederlandse IJsvogels te melden zal zijn. De vorst in februari zal vermoedelijk een hoge tol hebben geëist onder de IJsvogels, net nu we aan de vooravond van een prima broedseizoen leken te staan. Eén troost: in ieder geval leent het BSP-nb zich goed om de eventuele wintersterfte te documenteren. Blijft dus allen formulieren insturen!

Berichten

Agenda

Afhankelijk van het moment waarop deze nieuwsbrief op de deurmat valt, zijn er inmiddels districtsbijeenkomsten geweest in Breda (16 februari, Districten 15 en 16), Dieren (22 februari, Districten 11, 12 en 13), Alkmaar (27 februari, Districten 1 en 8), Roermond (1 maart, Districten 17 en 18) en, op moment van schrijven niet geheel zeker, Haren (2 maart, Districten 2, 3 en 4).

Op 15 maart is er een bijeenkomst in het Natuurhistorisch Museum te Enschede, aanvang 20.00u (District 5). Nieuwe bijeenkomsten zullen in deze rubriek worden aangekondigd. Waarnemers wonende in het district krijgen een uitnodiging. Uw DC (adressen pag. 12) kan eventuele inlichtingen verstrekken.

Let ook op de themadagen van de Nederlandse Ornithologische Unie, waarop interessante lezingen gevolgd kunnen worden. De eerstvolgende themadagen gaan over Roofvogels (Faculteit Wiskunde & Natuurwetenschappen, Universiteit Nijmegen 2 maart van 10.00u tot 16.45 u), Zeevogels (Amsterdam 20 april, details nog niet bekend) en Zwanen (Haren, 19 oktober, details nog niet bekend. Er vindt aansluitend een excursie plaats naar het Lauwersmeer op 20 oktober).

Vrijwilliger gevraagd

Mensen die beschikken over een MS-DOS compatible computer, enige typevaardigheid, de nodige vrije tijd en zin om deze nuttig te besteden, zouden een hogelijk gewaardeerde bijdrage kunnen leveren aan een nieuwe SOVON-publicatie. Een reeds beschikbaar Engelstalig manuscript van ca. 100 pagina's (ruim uitgetikt) dient op floppy te worden overgezet alvorens er een rapport of boekje van gemaakt kan worden. Mensen die zich verdienstelijk willen maken wordt verzocht contact op te nemen met het SOVON-kantoor: Rijkswaterstaatweg 178, 6573 DG Beek-ubbbergen, 08895-43753 (Henk Nijmeijer of Fred Hustings).

Slaapplaatsen van Aalscholvers

Nederland heeft een steeds groter aantal Aalscholvers dat binnen haar landsgrenzen broedt, doortrekt of overwintert. Het aantal broedparen wordt jaarlijks geregistreerd en de overwinterende aantallen worden sinds 1980 vastgelegd middels de landelijke januari-telling van watervogels.

Een landelijk overzicht van de slaapplaatsen ontbreekt tot op heden. Eric Martijn (Dienst Binnenwateren van Rijkswaterstaat) en Leo van den Bergh (Rijksinstituut voor Natuurbeheer) stellen deze winter een overzicht samen van de slaapplaatsen van Aalscholvers in Nederland. De resultaten zullen in de vorm van een artikel aan Limosa worden aangeboden rond 1 mei 1991.

Iedereen die in het bezit is van waarnemingen van slaapplaatsen wordt verzocht deze beschikbaar te stellen voor dit overzicht. Naast de preciese ligging van de slaapplaats wordt ook een korte beschrijving van de slaapplaats gevraagd, en verder data en aantallen. Graag waarnemingen zo spoedig mogelijk insturen (uiterlijk 1 april 1991). Alle inzenders zullen worden bedankt.

Waarnemingen insturen naar: Dienst Binnenwateren/RIZA t.a.v. Eric C.L. Martijn (afdeling AO Biologie), Postbus 17, 8200 AA Lelystad. Voor vragen kan men ook telefoneren: 03200-70681 (kantoor) of 03200-49460 (tussen 19.00 en 21.00 uur).

Uilen in de duinen

Als je inventief en gepassioneerd bent en over een lange adem beschikt, kun je tot boeiende bevindingen komen. Dit blijkt uit het boekje (119 pagina's) dat onder de hierboven vermelde titel is uitgekomen. Dertig jaar lang heeft Fred Koning in de AW-duinen uilen geteld, geringd, gewogen en gemeten; tevens werden kilo's braakballen uitgeplozen. In samenwerking met Gert Baeyens